

Medeni Yasa ve korku

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Bugünlerde tartışılan bir konu öteden beri ilgimi çekiyor: Medeni Yasa'da boşanmayla ilgili olarak yapılması gereken değişiklikler.

Adalet Bakanlığı boşanmada evlilik süresince edinilmiş malların eşler arasında eşit

olarak bölünmesini isterken, kendilerini toplumun, ailenin, ahlakın, namusun değişmez koruyucusu sayan kesimler buna karşı çıkıyor. Bu kesimlere göre toplumumuz tıpkı karşımızda duran nesnelere gibi katı, elle tutulur, nesnel bir varlıktır. Onu meydana getiren belli ve değişmez kurallar vardır. Eğer onlardan birisine dokunulursa, maazallah, toplum ortasından çatlar, ikiye bölünür, kapının dışında bekleyen düşmanlar üstümüze çulllanır, bin yıllık, atalarımızdan miras, şehit kanlarıyla sulanmış bu topraklar, bu ebed müebbed devlet yok olur gider. O nedenle değişiklik münafıklığını çıkararak iç düşmanlara karşı çok müteyakkız olunmalı, aile falan dikkatle korunmalıdır.

Getirilen değişikliğin kendi içindeki tartışmasını şimdilik bir yana bırakalım; bir süre sonra yeniden

döneriz. Ben, bu mantığın mevcudiyetiyle doğrudan doğruya Medeni Yasa arasındaki ilişkiye dikkat edip, önce onun üstünden düşünelim diyorum.

Bir ülkede birer kültürel norm olarak elbette ilericiler, muhafazakarlar ve mutaassıplar olacaktır. Buna kim itiraz edebilir? Dolayısıyla, Medeni Yasa da, başka bir şey de ele alınırken bu kesimlerin farklı tavırla karşılaşacaktır. Bu da doğal. Ama, bu farklı tavırları geliştirirken bile izlenmesi gereken bir temel öge olduğu kanısındayım: Başka alanlara açılmadan, olguları kendi gerçeklikleriyle birlikte ele almak.

Bu çok önemli bir husus. Çünkü, bizde çok yanlış bir biçimde tartışılan, laiklik dediğimiz şey başka bir şey, mesele dinle devlet işlerinin birbirinden ayrılması filan değil tam da budur. Çünkü, laiklik, daha doğru tanımıyla seküler olmak, olguları onlara ait bilgilerle açıklamaktır. Hastalıkla mikroplar, doğuyla fizik yasaları arasında ilişki kurmak böyle bir şeydir. Oysa, sekülerite öncesi düşüncede, her şeyi açıklamakta kullanılan bir mutlak otorite söz konusudur. Bu, Tanrı olabilir, 'hükümdar olabilir, devlet olabilir. Onlar her şeyin kaynağıdır, müsebbibidir ve çaresidir.

Medeni Yasa'nın önemi burada ortaya çıkar. Çünkü

mutlak otoriteyle karşısındaki arasında bir eşitlik ilişkisi yoktur. O Tanrı ya da hükümdardır öteki kul. Bu, eşitlikçi bir 'sözleşme' anlayışına uzaktır. (Bir sözleşme yoktur demiyorum - ayrıca varoluşsal bir düzlemde kulluk kabulüne de bir itirazım yok.) Oysa Medeni Yasa, devletin karşısında yurttaş olduğunu kabul eder, gerek kendisiyle onun, gerekse yurttaşla yurttaş/toplum arasındaki ilişkileri bu somut zeminde düzenler. Dolayısıyla artık korkulardan, ötedeki erişilmez güçlerden söz açmak anlamsızdır.

Türkiye, Medeni Yasa'yı kabul etti. Bu, onun seküler modernleşmesinde en önemli adımdı, ama belli ki, zihninde modernleşmeyi bitiremedi, sorunları sorunların, olguları olguların içinden kavramayı öğrenemedi. Hala bir toplumu erişilmez bir devlet ve dokunulmaz aidiyet ilişkileri içinde, üstelik de gözünü korkutarak yönlendirmeye çalışıyor. Yıkıldığı Tanrısallık düşüncesinin yerine devleti koydu, ahlakı koydu. Aklın ve onun araçsal konumunun işlevini belli kesimlerde içselleştiremedi. Daha da kötüsü, bütün toplumun 'öyle' olduğunu, düşündüğünü kabul etmesi, onu böyle bir yekpare yapı gibi kavraması.

Korku daima insanın kendisinden kaynaklanır; insanın kendisindedir ve özgürleşmenin tek engelidir. Korkanlar değişikliğe itiraz etmekten başka ne yapabilirler?